

VERTROUWELIJK

MAANDOVERZICHT

No. 10 1975

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S TV E R T R O U W E L I J K

Maandoverzicht nr. 10 - 1975

(Tijdvak van 1-10-1975 t/m 31-10-1975)

I N H O U D

Nr. 1255.135

	Blz.
Palestijns terrorisme	1
De verhouding tussen CPN en CPSU	4
Oproep van het Partijbestuur van de CPN	6
Bond van Anti-Fascisten	8
Communisme in de Arabische wereld: BAGDASH en de CP-Syrië	9

Palestijns terrorisme

In de vroege ochtend van 5 september j.l. werden in Amsterdam vier Syriërs, die zich verdacht gedroegen, gearresteerd. Zij logeerden in hotel "Neutraal". Het betrof de volgende personen:

1. Amin SALAMAH (4- 1-1941, Safad)
2. Joseph As'ad AZAR (20-11-1948, Zahla Libanen)
alias: Ziad HOMSI (20-11-1948, Beirut)
3. Abdallah Mustapha ATAYA (21- 2-1943, Zib bij Acco)
4. Abdul Sattar Ahmed AMAR (1951 te Damascus)
alias: AL-AFGHANI.

Zij beschikten over 2 machinepistolen, 2 pistolen en bijbehorende munitie.

De vier Syriërs, die behoren tot de Palestijnse verzetsorganisatie "Al Saiqa", hadden - zoals later bleek - het voornemen om op 5 september te 08.36 u. op het station te Amersfoort de reizigers uit de laatste wagon van de Warschau Express naar Hoek van Holland te gijzelen. Verondersteld werd dat in deze wagon Russische Joden zouden zitten. Zij hadden bij zich een in het Engels en het Frans gesteld - gestencild - pamflet met eisen aan de Nederlandse regering, namens de "Eagles of the Palestinian Revolution", dezelfde organisatie die ook voor de gijzeling van twee Russische Joden in Oostenrijk op 28-9-1973 verantwoordelijk was.

De Nederlandse regering werd bij niet-inwilliging van de eisen verantwoordelijk gesteld voor het lot van de gijzelaars. De eisen, t.w. het stoppen door Nederland van opvangactiviteiten t.b.v. uit Rusland naar Israël emigrerende Joden en een pro-Palestijnse verklaring voor radio en t.v. van de Nederlandse Minister-President, doen denken aan het na 28 september 1973 ontstane gerucht dat Nederland de toen door Oostenrijk gestopte opvangactiviteiten zou overnemen.

Route terroristen

De 4 terroristen kwamen in twee groepen naar Nederland.

De eerste groep, Amin SALAMAH en Joseph As'ad AZAR, arriveerde op 15 augustus 1975 per vliegtuig in Rome, komende van Damascus. Per trein begaf men zich naar Modena, Italië, waar in het begin van dit jaar een aantal Arabieren zich verenigde in een groep die propaganda wil maken voor Al Saiqa.

Daar werd de auto gekocht waarmee de twee terroristen - via Parijs - naar Amsterdam vertrokken. In Modena werden ook de wapens opgehaald bij een nog niet geïdentificeerde Arabier.

De tweede groep, Abdul Sattar Ahmed AMMAR en Abdallah Mustapha ATAYA, reisde op 31 augustus 1975 per vliegtuig van Damascus naar Boedapest en op 3 september 1975 van Boedapest naar Amsterdam.

Al Saiqa

Al Saiqa is kort na de juni-oorlog 1967 gesticht als militaire arm van de "Vanguards of the Popular War of Liberation". Ideologisch volgt ze de lijn van de Syrische Baath-partij en daardoor is ze te beschouwen als een instrument van de Syrische regering. Al Saiqa is in hoge mate afhankelijk van de Syrische inlichtingendienst.

Al Saiqa wordt geleid door ZUHEIR MOHSEN, een hoge Syrische legerofficier. MOHSEN is tevens een van de topmensen binnen de Palestinian Liberation Organization, waarvan Al Saiqa deel uitmaakt. Hij is verantwoordelijk voor militaire zaken in het Executief Comité van de PLO. Gelet op de contacten van Al Saiqa met de Syrische inlichtingendienst en gelet op de positie van MOHSEN, mag aangenomen worden dat de Syrische autoriteiten op z'n minst op de hoogte zijn van de Saiqa-activiteiten. Al Saiqa opereert ook onder de volgende namen:

- "The pioneers of the popular Liberation War" ;
- "Vanguard of the popular war of the Liberation of Palestine";
- "Eagles of the Palestinian revolution"

Eerdere Saiqa-activiteiten in Europa

- a. Op 30 augustus 1973 werden op de luchthaven van Beiroet twee Saiqa-leden, die in het bezit waren van wapens, gearresteerd. Het tweetal was van plan naar Bratislava te reizen.

Noot: De trein, die Joodse emigranten uit Rusland naar het doorgangskamp Schönau in Oostenrijk bracht, stopte in Bratislava.

- b. Op 8 september 1973 werden twee personen, voorzien van Libanese paspoorten, door de Oostenrijkse douane aan de grens tussen Tsjechoslowakije en Oostenrijk aangehouden en teruggestuurd; de lieden waren afkomstig uit Bratislava.

Op 28-9-1973 kwamen - mogelijk dezelfde - twee personen terug met de trein uit Bratislava; zij waren in het bezit van machinepistolen en handgranaten en gijzelden een drietal treinreizigers. De actie was bedoeld om de emigratie van Sowjet-Joden via Oostenrijk te beëindigen. Blijkens een door de terroristen medegevoerd pamflet behoorden zij tot de organisatie "Eagles of the Palestinian Revolution".

*
* *

De verhouding tussen CPN en CPSU

Het proces van toenadering tussen CPN en CPSU, dat aan het begin van dit jaar door de CPN op gang is gebracht, komt allengs dichterbij het doel dat de CPN-leiding voor ogen staat, nl. een normalisering van de betrekkingen zonder dat het imago van autonomie daardoor wordt aangetast. Hoewel er nog geen vervolg is geweest op de bilaterale partijbesprekingen die eind mei hebben plaatsgevonden, heeft de CPN-leiding al enkele stappen gedaan waardoor de banden wat nauwer worden aangehaald. Voor de CPN-achterban is de belangrijkste daarvan wel het bezoek dat de heren A. ROELOFS (redacteur buitenland van "De Waarheid") en J.M. de LEEUW (lid van het partijbestuur van de CPN) van 20 tot 30 oktober, op uitnodiging van het Centraal Comité van de CPSU, aan de Sowjet-Unie brachten. Het bezoek vond plaats in het kader van een van Sowjet-zijde voorgestelde uitwisseling van journalisten. Van veel wezenlijker belang voor de betrekkingen tussen CPN en CPSU is ongetwijfeld het bezoek dat de oud-voorzitter van de CPN, P. de GROOT, die in belangrijke mate voor het internationale beleid van de CPN verantwoordelijk is, voor het eerst in vele jaren aan de Sowjet-Ambassade heeft gebracht. Tekenend voor de sfeerverbetering is ook de positieve, op zijn minst neutrale berichtgeving over de Sowjet-Unie in "De Waarheid" en de ondersteuning van Sowjet-intenties in internationale politieke aangelegenheden.

Anderzijds streeft de CPN-leiding er naar het beeld van autonome partij, die zelfstandig en onafhankelijk van Moskou haar beslissingen neemt, zoveel mogelijk overeind te houden. In dat kader past wellicht, dat de CPN niet behoorde tot de ondertekenaars van een oproep van de Europese communistische partijen tot steun aan acties tegen het FRANCO-regiem. Evenmin sluit de CPN zich daadwerkelijk aan bij de campagne voor ontwapening, die met name gevoerd wordt door de internationale communistische mantelorganisaties, als vervolg op de na de conferentie van Helsinki als afgesloten beschouwde campagne voor Europese veiligheid en samenwerking.

Tot de belangrijkste struikelblokken, waarvoor een oplossing moet worden gevonden voordat met recht over genormaliseerde betrekkingen gesproken kan worden, behoren de verhouding van de CPN tot de organisaties van pro-Russische communisten hier te lande en de polemiek die sinds 1971 tussen CPN en CPSU is gevoerd over de autonomie-politiek aan de hand van geschriften van de heer De GROOT. Enkele maanden geleden al werd van CPN-

kant gesuggereerd dat een gezamenlijke studiegcommissie zich zou kunnen buigen over de problematiek die in die polemiek aan de orde gekomen is. De CPN-leiding blijkt zich tamelijk onverschillig op te stellen tegenover de relatie die van Oosteuropese kant onderhouden wordt met de pro-Russische communisten. Het bezoek, dat een gezelschap onder leiding van J.J. DANKAART, bestaande uit vroegere medewerkers van het GOULOZE-apparaat*) in oktober op Oostduitse uitnodiging aan de DDR heeft gebracht en dat via een publicatie in "Vrij Nederland" tegen de zin van de betrokkenen voortijdig bekendheid heeft gekregen, heeft bij de CPN geen reactie uitgelokt. Een ander probleem, dat zich binnen afzienbare termijn kan voordoen, is de eventuele deelname van de CPN aan de in voorbereiding zijnde pan-Europese communistische conferentie in Oost-Berlijn. Het is bij de huidige stand in het proces van toenadering tot de internationale communistische beweging nauwelijks voor te stellen dat de CPN van deelname zou afzien. Maar het zal moeite kosten om de argumenten te vinden die deelname aan de conferentie rechtvaardigen, zonder dat daarmee afbreuk wordt gedaan aan alle eerder terzake ingenomen standpunten.

*

* *

*) Een inlichtingen-apparaat onder leiding van Daan GOULOZE, dat voor en ook nog tijdens de Tweede Wereldoorlog in Nederland werkzaam was ten behoeve van de Sowjet-Unie.

Oproep van het Partijbestuur van de CPN

Het Partijbestuur van de CPN, dat op 20 en 21 september vergaderde, heeft zijn goedkeuring gehecht aan een Oproep, die onder de titel : "Smeedt de Eenheid; Bestrijdt de Crisis" op 3 oktober in De Waarheid werd gepubliceerd. Daarin worden voor de huidige crisis in het kapitalisme twee directe oorzaken aangegeven, nl. de achteruitgang in de afzet en de inflatie. Met name op deze twee terreinen zijn volgens de CPN maatregelen nodig om herstel van de werkgelegenheid en beperking van de schade voor de bevolking te bereiken. De partij roept allen die van de crisis te lijden hebben op tot "een brede nationale samenwerking", teneinde de crisis te bekorten en de uitwerking ervan te verminderen. De maatregelen die de CPN voorstelt zijn de volgende:

- bescherming en verhoging van de koopkracht en het levenspeil door belastingverlaging en loonsverhoging;
- verhoging van de werkgelegenheid en bestrijding van de werkloosheid (door "lastenverlichting voor kleine en middelgrote, niet in concernverband werkende bedrijven", door ondernemingsraden de bevoegdheid te geven tot controle op de bestedingen, en door "krachtige uitbreiding van de handel, in het bijzonder ook met de socialistische landen");
- bescherming van de sociale en culturele verworvenheden.

Financiering van dit pakket van maatregelen acht de CPN mogelijk door vermindering van de "bewapeningsuitgaven" met twee miljard gulden, door stopzetting van de bijdragen aan de EEG en van de "neo-koloniale ontwikkelingshulp", en door verhoging van de aardgasrevenue. Een nationale manifestatie, waarmee de CPN haar eisen kracht wil bijzetten, zal op 21 februari 1976 in Amsterdam worden gehouden (op de oorspronkelijk vastgestelde datum 24 januari 1976 bleek geen geschikt zalencentrum beschikbaar).

In de Oproep valt op, dat de CPN de oplossing voor de economische moeilijkheden zoekt binnen de mogelijkheden van het kapitalistische systeem, hetgeen ook gedaan wordt door "kapitalistische" economen. Over de productieverhoudingen in het kapitalisme, die in de communistische gedachtengang de werkelijke oorzaak voor de moeilijkheden vormen, wordt in de Oproep niet gesproken. De oplossing, die de CPN voorstelt, is er een van "kapitalistische" maatregelen (met uitzondering wellicht van de voorgestelde controle op de bestedingen door de ondernemingsraden).

"Socialistische" oplossingen (wijzigingen in de productieverhoudingen) door bijvoorbeeld nationalisatie van bedrijven worden niet aan de orde gesteld. Blijkbaar acht de CPN-leiding het in de huidige omstandigheden opportuun eerst te streven naar herstel van de hoogconjunctuur en pas dan de weg naar het socialisme in te slaan. Uit de omstandigheid dat er tijdens een economische crisis volgens communistische opvatting een versterkt klassebewustzijn aan de dag treedt, trekt de CPN alleen maar de conclusie dat nu de tijd rijp is de ledenwerving met kracht ter hand te nemen.

*

* *

Bond van Anti-Fascisten

Aan de veelheid van pro-Russisch-communistische organisaties is een nieuwe toegevoegd. In augustus verscheen het eerste nummer van "De Anti-fascist", het voorlopig onregelmatig uitkomend orgaan van de Vereniging van Anti-Fascistische oud-Verzetsstrijders Nederland - Bond van Anti-Fascisten (AFVN), die al in april 1974 werd opgericht maar pas in de openbaarheid wilde treden nadat koninklijke goedkeuring was verkregen. De gedachte om weer een nieuwe vereniging op dit terrein op te richten (er bestaan immers al soortgelijke organisaties, waaronder het communistische Verenigd Verzet 1940-'45, dat de AFVN blijkbaar wil beconcurreren), is opgekomen naar aanleiding van het Wereldcongres van Vredeskrachten (Moskou, oktober 1973), waar de Nederlandse oud-verzetsstrijders niet als groep waren vertegenwoordigd, terwijl er van hen wel vele adhaesiebetuigingen waren binnengekomen. De initiatiefnemers, de heren H. van LUTTIKHUIZEN en M. TRAPMAN, beiden actieve pro-Russische communisten, bezetten in het bestuur de functies van respectievelijk voorzitter en secretaris.

De vereniging stelt zich, evenals de meeste andere communistische mantelorganisaties, in het algemeen ten doel "te strijden voor vrede en vriendschap tussen de volkeren". Haar bijdrage daarin zal bestaan in het signaleren en bestrijden van herlevend (neo-)fascisme en het geven van bekendheid aan de geschiedenis van het verzet. Daarnaast wil de vereniging opkomen voor de materiële belangen van verzetsslachtoffers. Om haar doel te bereiken wil de AFVN contacten onderhouden met anti-fascistische organisaties in binnen- en buitenland en zich aansluiten bij de internationale communistische mantelorganisatie Fédération Internationale des Résistants (FIR). Voor het lidmaatschap van de AFVN is het niet noodzakelijk actief aan het verzet te hebben deelgenomen. Wel moet de anti-fascistische gezindheid van het aspirant-lid vaststaan. De financiële middelen om de activiteiten te kunnen bekostigen denkt de vereniging behalve uit contributies te verwerven uit de opbrengst van reizen, die zij voornemens is voor de leden te organiseren naar plaatsen waar het verzet tegen oorlog en fascisme heeft plaatsgevonden.

*

* *

VERTROUWELIJK

COMMUNISME IN DE ARABISCHE WERELD: BAGDASH EN DE CP-SYRIË

In het vorige maandoeverzicht (1975 nr. 9) hebben wij een artikel gewijd aan het communisme in de Arabische wereld in het algemeen en in het bijzonder werd hierin aandacht besteed aan de CP-Egypte. In dit artikel willen wij nog wat nader ingaan op de ontwikkelingen in de CP-Syrië, in het kader waarvan een van de meest markante figuren in het Arabisch communisme, Khaled BAGDASH, ter sprake zal komen.

Het ontstaan van de CP'en van Syrië en Libanon

Georganiseerde communistische activiteit in Syrië en Libanon gaat terug naar de jaren twintig, in de periode van het Franse mandaat over de beide landen. De oorspronkelijke CP-Libanon, die in 1924 met Komintern-hulp werd opgericht, had zowel Syrische als Libanese leden. In 1930 werd het binationale karakter van de partij tot uitdrukking gebracht in de onder leiding van de CP-Frankrijk doorgevoerde herorganisatie als Communistische Partij van Syrië en Libanon. Van deze partij werd de in 1912 geboren Syrische Koerd, Khaled BAGDASH, die nu nog Algemeen Secretaris is van de CP-Syrië, in 1937 de Algemeen Secretaris.

Syrië werd in 1941 formeel onafhankelijk en Libanon in 1943. De CP splitste zich op haar eerste partijcongres in januari 1944 daarom in twee partijen, maar deze bleven - met de Libanese partij in de ondergeschikte rol - nog geruime tijd in meerdere of mindere mate met elkaar verbonden. Van 1951 tot 1954 leidde BAGDASH beide partijen vanuit Beiroet en hoewel de CP-Libanon sedert 1958 - toen BAGDASH uit protest tegen en ter ontvluchting aan NASSER's VAR-politiek, zich in Oost-Europa vestigde - in Nicola SHAWI een eigen Algemeen Secretaris heeft (vgl. MO 1975 nr. 9 - pag. 18), hebben de Libanese communisten zich pas in het midden van de jaren zestig weten vrij te maken van de dominerende invloed van BAGDASH.

Khaled BAGDASH

De Syrische communisten zijn daarin tot nu toe niet geslaagd. Zij worden nog altijd gedirigeerd door de wendbare oude stalinist, die zich door ervaring, prestige en loyaliteit ten opzichte van de Sowjet-Unie, verzekerd weet van de steun van de CPSU en deze steun binnen de partij gebruikt om tegenstanders in het gareel te houden, of - als dit niet lukt -

buiten spel te zetten. Het feit dat hij deze steun wel nodig heeft, wordt door de CPSU weer gebruikt om zich te verzekeren van zijn loyaliteit. Khaled BAGDASH is namelijk beslist een sterke persoonlijkheid. Gedurende zijn lange staat van dienst heeft hij STALIN gekend, heeft hij CHROESTSJOW zien komen en gaan en is hij nu weer tien jaar de belangrijkste Arabisch-communistische gesprekspartner geweest van de huidige leiders in het Kremlin. Dit heeft hem toch wel de neiging gegeven de grenzen waarbinnen hij zich de luxe van een eigen mening kan permitteren, zorgvuldig af te tasten.

In 1932 vestigde hij al zijn naam met de eerste (!) vertaling in het Arabisch van het Communistisch Manifest van MARX en ENGELS. Zijn formele politiek-revolutionaire scholing kreeg BAGDASH in 1933-34 in Moskou. Hij is een van de weinige gedelegeerden naar het recentelijk herdachte 7e Komintern-congres van 1935, die nog in leven zijn.

Het was op een eerdere herdenking van dit congres, in oktober 1965 in Praag, dat BAGDASH zijn felste kritiek op de Sowjet-politiek ten opzichte van het communisme in het Middenoosten liet horen. De politiek die hij daar bekritiseerde was wel die van de toen al afgezette CHROESTSJOW, zodat diens opvolgers zich niet al te zeer tegen de schenen geschopt hoefden te voelen. Deze lieten zelfs blijken dat de kritiek was aanvaard, door toe te staan dat de rede van BAGDASH werd opgenomen in het internationaal communistisch tijdschrift, Vraagstukken van Vrede en Socialisme (december 1965). Toch ging de kritiek van BAGDASH verder dan een veroordeling van de politiek van CHROESTSJOW, die binnen de CPSU al was gehegeld. Hij deed niets minder dan de zusterpartijen voorhouden wat zij wel en wat niet van de Sowjet-Unie mochten verwachten. Aldus hield hij de Sowjet-Unie voor wat hij van haar verwachtte.

Omdat de stellingen die hij toen verkondigde ook nu - en zeker niet slechts met betrekking tot het communisme in de Arabische wereld - relevant zijn, laten wij hier enige citaten volgen.

BAGDASH begon, opmerkelijk genoeg, met een citaat van Palmiro TOGLIATTI, de grondlegger van de autonome koers van de CP-Italië:

Wij verdedigen de Sowjet-Unie niet slechts in algemene termen, wij steunen in concreto haar totale beleid en elk van haar handelingen.

Maar deze identiteit van doelstellingen betekent geenszins dat op elk gegeven moment, bij elke individuele actie en met betrekking tot alle problemen, de tactiek van het proletariaat en van de communistische partijen, die nog in de strijd om de macht

gewikkeld zijn, volledig in overeenstemming moet wezen met de concrete tactische stappen die genomen worden door het Sowjetproletariaat en de CPSU, die in de Sowjet-Unie reeds de macht uitoefenen.

Met betrekking tot het vraagstuk dat TOGLIATTI had aangesneden, onderkende BAGDASH (in 1965) "twee foutieve en zelfs gevaarlijke benaderingen". Er waren er die geen oog hadden voor de rol die de Sowjet-Unie in de wereld moet spelen en wensten "dat de tactiek van de Sowjet-Unie volledig afgestemd wordt op de tactische behoeften van elke communistische partij". Sterker nog, zij zouden "de gehele buitenlandse politiek van de Sowjet-Unie ondergeschikt willen maken aan de tactische belangen van de andere communistische partijen".

De tweede foutieve benadering achtte BAGDASH die, welke ervan uitgaat dat "alle communistische partijen dezelfde houding moeten aannemen als de Sowjet-Unie". Dit gold in het bijzonder, meende hij, in Afrika en Azië, waar de Sowjet-Unie een "alliantie-politiek" voerde met regeringen, die beslist de steun van de communistische partijen in hun landen niet verdienden. Hier gaf BAGDASH de Sowjets nu zijn adviezen:

Het is onjuist een tactische stellingname, of tactische overwegingen kunstmatig te verheffen tot de **hoge orde** van een universele theorie.

.....Hoe weinig ook in getal en hoe slecht ook georganiseerd de arbeidersklasse in een bepaald land zou mogen zijn, geen enkele andere sociale groepering, geen andere klasse en geen enkele persoon, kunnen haar historische opdracht overnemen. Een politiek die hiermee geen rekening houdt, is gedoemd tot falen.

BAGDASH wilde zich niet per sé tegen de volksfront-tactiek verzetten, maar waarschuwde tegen pogingen om

deze te bepleiten met waardeloze theorieën over "het ontwikkelen van het marxisme-leninisme om aan nieuwe omstandigheden het hoofd te kunnen bieden", theorieën die een miskennis inhouden van de rol van de arbeidersklasse, op dit moment en in de toekomst.

De maat liep werkelijk over als men zover ging dat men toestond dat een communistische partij werd opgeheven:

.....Wij beschouwen het ontoelaatbaar zover te gaan dat men de communistische partij zondermeer een rol ontzegt en haar aanmoedigt zich te ontbinden.

Dit laatste was uiteraard een referte aan de ontbinding van de CP-Egypte, die enkele maanden tevoren had plaats gehad, conform een eerder gemaakte afspraak tussen CHROESTSJOW en NASSER, maar na het afzetten van

eerstgenoemde. Zo BREZJNEW c.s. zich al niet hiermee had verenigd, onge-
daan had men de afspraak niet kunnen of willen maken.

In het licht van de wijze waarop de CPSU dit jaar het 7e Komintern-
congres heeft herdacht, is het interessant dat BAGDASH zijn rede in 1965
besloot met de mededeling dat de oproep die dit congres tot de communis-
tische partijen richtte, om haar identiteit te beschermen en zich met
onafhankelijke activiteiten te profileren, niet slechts voor de Europese
partijen, maar ook voor de Afro-Aziatische was bedoeld. De ironie wil
dat de CPSU het dit jaar nodig achtte de Westeuropese partijen die zich
haars inziens wat te roekeloos in coalities met andersdenkenden willen
storten, aan dezelfde oproep van dit Komintern-congres te herinneren.

Verschillende waarnemers hebben gemeend, en het lijkt ook wel aan-
nemelijk, dat de Sowjetleiders zich de belerende toon van BAGDASH lieten
aanleunen, mede omdat hij in het Middenoosten voor hen een troef was
tegen China en omdat hij hen in het geschil met de Chinezen al verschil-
lende goede diensten had bewezen. Op de conferentie van 81 partijen in
Moskou in 1960, had hij al het Sowjet-standpunt krachtig verdedigd. In
1964 zat hij in Oost-Europa een conferentie van Arabische partijen voor,
die eiste dat er een internationale communistische conferentie gehouden
zou worden om "een einde te maken aan de schismatische activiteiten van
de Chinese leiders". Nog enkele maanden voor de Praagse rede, in maart
1965, had hij aan het hoofd van de Syrische delegatie deelgenomen aan de
"voorbereidende conferentie" van 19 partijen voor de wereldconferentie,
die overigens pas in 1969 doorgang zou vinden.

Reeds in 1959, toen het Sino-Sowjetgeschil nog onder de oppervlak-
te smeulde, was BAGDASH - wellicht onbewust - de Sowjet-Unie al van dienst
geweest door op de feestelijkheden ter gelegenheid van de tiende verjaar-
dag van de Chinese Volksrepubliek in Peking een rede af te steken, waarin
hij het regiem van NASSER in Egypte "dictatoriaal, terroristisch en fascis-
tisch" noemde. Het Egyptische protest trof Peking. De zaakgelastigde werd
teruggeroepen en NASSER liet de Chinese culturele centra in Egypte slui-
ten.

De Syrische CP getolereerd

In 1966 begon in Syrië - met de staatsgreep die het regiem
van president HAFEZ en premier Al-BITAR omverwierp - de langste periode

totnutoe, gedurende welke de communistische partij, hoewel formeel niet legaal, zonder repressie heeft kunnen functioneren. (Slechts in Libanon en sedert 1973 in Irak, zijn de CP'en legaal.) De relaties van de partij met de Sowjet-Unie leidden in 1947, toen Moskou in de VN voor de verdeling van Palestina stemde en in 1948, toen de Sowjet-Unie de Israëlische staat erkende, tot felle vervolging van de Syrische communisten door de toenmalige dictator SHISHAKLI. De CP kreeg het wat gemakkelijker naarmate de betrekkingen tussen de Sowjet-Unie en Syrië verbeterden. De moeilijkheden met betrekking tot NASSER's eenheidsstreven en de vervolging van Syrische communisten in de VAR (1958-61) hebben wij in het eerste artikel al genoemd. De Baath-partij kwam in 1963 in Syrië aan de macht, maar het was dezelfde radicale vleugel die onder president AREF in Irak de communisten zo rigoureuus vervolgde, dat CHROESTSJOW een uitnodiging van AREF om Irak te bezoeken moet hebben afgeslagen met de woorden: "Wat, ik? Een communist? U zou mij doden!"

In Syrië viel het nog wel mee, maar het was pas in 1966, toen een meer gematigde, of zo men wil pragmatische militaire Baath-groep de macht in handen nam, dat de CP werkelijk werd getolereerd. Een communist, Samih ATTIYEH, werd zowaar als minister van Verkeer en Vervoer in het kabinet van premier ZAYYEN opgenomen en de reis van laatstgenoemde naar Moskou viel vrijwel samen met de terugkeer van BAGDASH naar Syrië. ZAYYEN kreeg in Moskou de gewenste Sowjethulp bij de bouw van de Eufraatdam, die nu een bron van ellende is voor de betrekkingen tussen Syrië en Moskou's andere trouwe klant in het Middenoosten, Irak. Naar verluidde zou de Sowjet-Unie van Syrië o.m. hebben geëist, dat men BAGDASH terug zou laten keren, een communist in het kabinet zou benoemen en de CP in de gelegenheid zou stellen een blad uit te geven. Als dit voorwaarden waren, werd in ieder geval aan alle drie voldaan.

De betrekkingen tussen de CP en de regering werden nog beter na minister van Defensie ASSAD in 1970 het presidentschap op zich nam. Twee communisten kregen kabinetsposten: Politburolid Yusuf FAISAL en cc-lid Omar SIBAI; laatstgenoemde met de portefeuille die ATTIYEH had gehad. SIBAI is nog steeds in het kabinet, Yusuf FAISAL werd in december 1972 vervangen door Zuheir Abd Al-SAMAD. Met twee leden (BAGDASH en Daniel NI'MAH) neemt de CP-Syrië op bescheiden schaal deel aan het z.g. Nationale Progressieve Front, waarin behalve de CP ook nog enkele andere kleinere politieke groeperingen zijn vertegenwoordigd, c.q. door de Baath-

partij op sleeptouw zijn genomen. Een voorstel van ASSAD in 1971 om het front om te zetten in een politieke eenheidspartij, werd door de CP echter haastig afgewezen.

Ruzie in de partij

Wat dat betreft stond en staat BAGDASH nog wel op het standpunt dat hij in 1965 huldigde. Dat de CP-Egypte nu weer moest worden opgericht, zal hem dan ook ongetwijfeld deugd hebben gedaan. De onafhankelijke toon die hij in 1965 aansloeg, is echter niet in daden omgezet en in april 1971 vond hij het op het 24e partijcongres van de CPSU zelfs nodig om te verklaren dat

de belangen van de Sowjet-Unie onafscheidelijk verbonden zijn aan die van de communistische wereldbeweging en van alle volkeren. Er zijn geen tegenstellingen tussen hun (der volkeren) werkelijke nationale belangen en de belangen van de grote socialistische staat, de USSR. Dit - waarlijk - is de objectieve basis van het echte internationalisme en wij vertrouwen er op dat de harmonie en identiteit van wezenlijk patriottisme en internationale belangen volledig mogelijk is.

Het was een verklaring die hem niet in dank werd afgenomen door leden van zijn eigen partij, die veel moeite hadden met de op een vreedzame politieke regeling van het Arabisch-Israëliisch conflict en op erkenning van het bestaansrecht van Israël gerichte politiek van de Sowjet-Unie. Al voor het 3e partijcongres in december 1971, leidde onenigheid over het politiek program tot de vorming van een anti-BAGDASH factie, die ook kritisch ten opzichte van Moskou stond, onder leiding van Daniel NI'MAH. De dissidenten maakten van een reis van BAGDASH naar Moskou (voor medische behandeling - hij had in 1968 een hartaanval gehad), gebruik om in het concept politiek program enkele passages te doen opnemen, waarmee BAGDASH en zoals later zou blijken ook de CPSU zich volstrekt niet konden verenigen.

Toen BAGDASH uit Moskou terugkeerde, bleek hij de macht over de partij bijna kwijt te zijn. Hij had het overgrote deel van het Politburo tegen zich, alsook een kleine meerderheid van het centraal comité. Zijn repliek was het opzetten van "parallele" organisaties aan de basis en een beroep op Moskou.

Het concept politiek program werd voorgelegd aan de CPSU en beoordeeld door een groep "Sowjet staatslieden en wetenschappers" (lees het Bureau Buitenland van het centraal comité). Van de standpunten van de

dissidente factie bleef in deze beoordeling niet veel over. Hoe hoog de ruzie was opgelopen zou later blijken toen de dissidente factie de tekst van de CPSU-beoordeling in handen speelde van het Libanese blad Al-Rayah, dat het in juni 1972 publiceerde. Voor buitenstaanders was het wel een verrassing dat anno 1971 het politiek program van een partij nog aan de CPSU kon worden voorgelegd om tot op de laatste komma toe te worden beoordeeld.

Hoe het zij, het 3e partijcongres in december 1971 en de Sowjet-bemiddeling - in eerste instantie door Politburolid SOESLOW - brachten geen oplossing voor de interne problemen, maar BAGDASH bleef zitten en de strijd werd nog grotendeels binnenskamers gehouden. Begin 1972 werd het probleem voorgelegd aan een topconferentie van Arabische CP'en, die adviseerde de ruzie voorlopig te staken en bemiddelde in een poging om een compromis te vinden in het opstellen van een nieuw concept program.

De dissidenten hadden de contrôle over het partijblad, Nidal Al-Sha'ab, maar hielden tot begin mei 1972 vol, dat er slechts sprake was van een "democratisch debat" in de partij. De breuk kwam pas goed in de openbaarheid toen de dissidenten op 5 mei 1972 een "gezamenlijke" vergadering van het Politburo en het centraal comité belegden, BAGDASH beschuldigden van scheurmakersactiviteiten in de partij en op de Algemeen Secretaris en zijn voornaamste medestander, Politburolid Yusuf FAISAL, een beroep deden binnen de legitieme partij-organisaties te streven naar herstel van de eenheid.

BAGDASH verklaarde deze bijeenkomst onwettig, omdat hij er niets van had geweten. Degenen die vergaderd hadden, een minderheid, waren duidelijk revisionisten en opportunisten en hun resoluties hadden geen enkele betekenis. Opnieuw greep de CPSU in. Een delegatie van beide groepen vergaderde in juli 1972 in Moskou onder het wakend oog van de Sowjetpartij en keerde "volstrekt tevreden met de unaniem goedgekeurde resultaten van deze historische bijeenkomst" naar Damascus terug. Er werd een streep gezet onder alle verklaringen en maatregelen van beide facties en men kon met een schone lei opnieuw beginnen (met de ruzie!).

BAGDASH had ogenschijnlijk water in de wijn moeten doen, maar de Sowjetdruk bleek achteraf sterk genoeg te zijn geweest om drie van de belangrijkste dissidenten, Daniel NI'MAH zelf, Abd Al-SAMAD, die Yusuf FAISAL in december 1972 als minister had vervangen en Ibrahim Al-BAKRI, ertoe te bewegen naar het kamp van BAGDASH over te lopen, toen in de loop

van 1973 de meer onverzoenlijken onder leiding van Riad TURK besloten een poging te wagen BAGDASH af te zetten.

BAGDASH maakte met grote tevredenheid bekend dat de eenheid in de partij volledig hersteld was, maar in feite betekende het overlopen van de drie dissidenten, dat de breuk in de partij volkomen was geworden. De dissidenten hielden in december 1973 het "4e congres van de CP-Syrië", en kozen Riad TURK tot eerste secretaris. De dissidenten streven in het Arabisch-Palestijns conflict de vernietiging van de staat Israël na. Zij zijn voorstanders van een enkele communistische partij voor de gehele Arabische wereld, met "regionale" vertakkingen.

Tòch heeft BAGDASH aan het langste eind getrokken. De CP-Syrië die de erkenning van de internationale communistische beweging heeft, staat onder zijn leiding. De communistische ministers in het Syrisch kabinet, en de vertegenwoordigers van de CP in het Nationale Front zijn vertegenwoordigers van zijn CP-Syrië. Sedert haar oprichting leidt de alternatieve CP-Syrië van Riad TURK een schimmig bestaan, dat niet eens opgeluisterd wordt door relaties met de CP-China. Het enige dat nog niet is gebeurd, is de formele opheffing van de "partij". BAGDASH is de grote man gebleven, zij het dat hij nu meer dan ooit van de Sowjet-Unie afhankelijk is. Zolang de Sowjet-Unie de steun en toeverlaat van Syrië in het conflict met Israël blijft, zal hij waarschijnlijk ook noch van de Baath, noch van TURK, noch van voormalige tegenstanders, die zich weer bij zijn leiding hebben neergelegd, iets te vrezen hebben.

*

* *